

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
THE WORK PERFORMANCE IN ACCORDANCE WITH IDDHIPĀDA OF
VILLAGE - HEALTH VOLUNTEERS OF BUAKKANG SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY, SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

พิมพ์ประไพ แสงนภาพรรณ *

ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์ **

พระครูภาวนาโสภิต,วิ., ดร. **

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ด้วยวิธีทางปริมาณ คุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๔.๑๓) ในด้านฉันทะ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = ๔.๐๓) ในด้านวิมังสา

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอายุมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง สรุปได้คือชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และยังไม่มีการใส่ใจในรายละเอียดของการทำงานมากนัก ซึ่งควรมีการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเป็นทีมให้มากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามและกำกับดูแลการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขอยู่เสมอ และควรใส่ใจการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้นด้วย

๔. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนต้องมีความตั้งใจ มีใจรักในงาน มีความขยันหมั่นเพียร มีการปฏิบัติงานอย่างเอาใจใส่ และควรทำงานโดยใช้สติ อันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน, หลักอิทธิบาทธรรม, อสม.

ABSTRACT

The objectives of the thesis entitled “The Work Performance in accordance with Iddhipādadhamma of Village-Health Volunteers of Buakkang Sub-district Municipality, Sankamphaeng District, Chiangmai Province”

The findings of this research were found as follows:

1) The opinion level of the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiangmai province was overall at the high level ($\bar{x}$ = 4.08). When considering in each aspect, it was found that the opinion level of the work performance according to Iddhipādadhamma was at the high level. Chanda was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.13). Vimamsa was at the lowest level ($\bar{x}$ = 4.03).

2) the comparison opinion of the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality by testing the hypothesis with different analysis according to personal factors,

including gender, age, education, occupation and income found that gender, education, occupation and income was not different but age was different. Then, accepted the hypothesis.

3) The result of problems, obstacles and suggestions about the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality. It was included that the villagers were not participating in the performance, lack of inefficiency in the work performance and no attention to work detail a lot. This should train the health volunteers to be ready to work more as a team. The related authorities should follow and supervise the work of health volunteers is always and should pay attention to work and responsible for more that increased the performance more and more.

4) The result of qualitative study was found that the Key informants, most of them focused on community-health volunteers that have to attention, love at work, diligence, operational carefully, work on consciousness, enhancing the performance as well.

Keyword : The Work Performance, Iddhipādadhamma, Village-Health volunteers

บทนำ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเริ่มเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ภายใต้นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ที่จะให้ประชาชนได้รับอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และพัฒนาการสาธารณสุข จึงได้นำเอาการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาโดยอ้อมนั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแต่ละหมู่บ้าน ในตำบลบวกค่าง มีผู้ที่อาสาเข้ามาทำงานด้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๙๓ คน จำแนกได้ ๑๓ หมู่บ้าน ซึ่งตำบลบวกค่างเป็นตำบลขนาดใหญ่ที่บทบาทในการบริหารงานด้านสาธารณสุขยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการปฏิบัติตามแผนงานเท่าที่ควร การปฏิบัติงานยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่บ้าง และในการปฏิบัติงานอาจไม่ได้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ หลักอิทธิบาทธรรม เป็นหลักธรรมที่จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และมีความสุขไปด้วยศรัทธา ความเชื่อมั่นเป็นตัวเบิกโรงในการทำงาน และมีความสุขกับงานยิ่งได้รวมพลังกับธรรมข้ออื่นก็จะเพิ่มความสำเร็จเพิ่มความสุขในการ

ทำงานยิ่งขึ้นนั้น เรียกว่า อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา^๒ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากหลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ ๔. ด้านวิมังสา^๓ และประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ **ขอบเขตด้านตัวแปร** ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ และ ๔. ด้านวิมังสา

๒.๓ **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๗,๘๒๓ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๙ รูป/คน

๒.๔ **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตในพื้นที่ครอบคลุม ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

^๒ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การบริหารจัดการแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

^๓ อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๒๕๒.

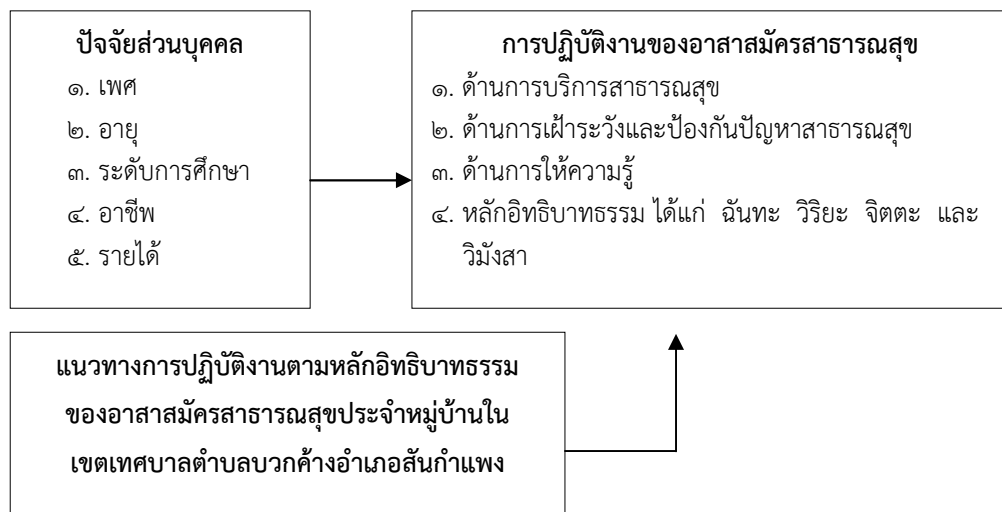
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๗,๘๒๓ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๙ รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) **สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)** ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบวกค้างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ มีอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘

๖.๒ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.13$) ในด้านฉันทะ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.03$) ในด้านวิมังสา

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีเพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล บวกค่าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล บวกค่าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้านฉันทะ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนต้องมีความตั้งใจ มีใจรักในงาน พอใจที่จะทำงาน เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานจะทำให้การดำเนินงานสาธารณสุขประสบผลสำเร็จ **ด้านวิริยะ** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขต้องมีความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก โดยไม่หวั่งค่าตอบแทนและต้องมีความอดทนงานจึงจะสำเร็จ **ด้านจิตตะ** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนควรมีการปฏิบัติงานอย่างเอาใจใส่อย่างยิ่ง **ด้านวิมังสา** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขควรทำงานโดยใช้สติ คิดพิจารณาวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงเพื่อจัดการดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ควรตรวจสอบข้อดีข้อเสีย ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคและหาวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผล

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้ **ด้านฉันทะ** คือ การมีความพึงพอใจในหน้าที่ มีใจรักในงานที่ทำ และพร้อมให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการด้านสาธารณสุขตลอดเวลา ถือเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เพราะคำว่าอาสาสมัครจะต้องมีใจรักในสิ่งที่ทำ ไม่หวังผลตอบแทน มีจิตอาสาทำเพื่อส่วนรวม **ด้านวิริยะ** คือ การมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน มีความอดทนพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ งานสาธารณสุขบางงานอาจจะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือมีความยุ่งยาก งานจะสำเร็จลงได้ก็ต้องอาศัยความเพียร ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน **ด้านจิตตะ** คือ ทำงานด้วยจิตอาสา เอาใจใส่ต่องานที่ทำ และการประสานงานร่วมมือกันกับเพื่อนร่วมงานเสมอมา เพราะความเอาใจใส่จะทำให้งานเกิดประสิทธิผล ความเอาใจใส่เป็นการเพิ่มความละเอียดถี่ถ้วนในขณะทำงานและมีจิตใจต่องานอย่างจริงจัง และมีความรับผิดชอบทำงานนั้นๆ ให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ **ด้านวิมังสา** คือ การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ ตรวจสอบข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค และนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างมีเหตุและผลเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรมีการส่งเสริมการเสริมสร้างความพึงพอใจในงานด้านอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อสร้างความรักในหน้าที่การให้บริการด้านสุขภาพพื้นฐานแก่ประชาชนในชุมชน
- ๒) ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วยความทุ่มเทอย่างเต็มที่ให้กับการปฏิบัติงาน เสริมสร้างการทำงานที่มุ่งมั่นเพื่อภารกิจในการดูแล ป้องกันด้านสุขภาพให้กับคนในชุมชนอย่างเข้มแข็ง
- ๓) ควรมีการฝึกอบรมทางด้านจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อสร้างจิตอาสาในการให้บริการสาธารณสุขพื้นฐานให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านอย่างจริงจัง
- ๔) ควรเน้นวิธีการตรวจสอบการทำงานให้มากขึ้น ในกรณีที่อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านต้องมีความรับผิดชอบในกิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพต่าง ๆ เพียงลำพังโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเอาใจใส่และความรับผิดชอบ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงการทำงานในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๕) ควรเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวมให้เกิดขึ้นกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านทุกคน เพื่อสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนนำไปปฏิบัติตามได้

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีความรักในงานที่ทำอย่างแท้จริง เพราะการทำงานในด้านนี้เป็นการทำงานด้วยจิตอาสาที่ได้รับค่าตอบแทนน้อย ซึ่งหากไม่มีใจรักอย่างแท้จริงแล้วนั้นอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้
- ๒) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีความพากเพียรในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น ควรตระหนักอยู่เสมอว่าการทำงานบริการด้านสุขภาพนี้เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้กับคนในชุมชนได้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มีคุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยที่ดีอย่างยั่งยืน
- ๓) อาสาสมัครสาธารณสุขควรตั้งใจทำงานอย่างแท้จริง เอาใจใส่การทำงานอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพในการทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ
- ๔) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีการพิจารณาไตร่ตรองการทำงานอยู่เสมอในทุกขั้นตอน ใช้ปัญญาในการพิจารณาแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน อันจะทำให้การทำงานเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข

๒) ควรมีการศึกษาในปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีผลต่อการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไปในอนาคต

๓) ควรศึกษาถึงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวมของอาสาสมัคร
สาธารณสุข เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขมีแนวทางในการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมการ
จัดการด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

กองทุนสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
อาสาสมัครสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การบริหารจัดการแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.